

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 16 czerwca 2016 r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi zasądził od (...) SA w W. na rzecz S. P. kwoty: 26 000 zł tytułem zadośćuczynienia i 2449,55 zł tytułem skapitalizowanej renty na zwiększone potrzeby – obie z ustawowymi odsetkami od 8 grudnia 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałej części oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania. Nadto nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi kwotę 6409,72 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (pkt 4 wyroku) oraz zwrócić mu kwotę 24,97 zł tytułem niewykorzystanej zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego (pkt 5 wyroku).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło po ustaleniu, że 18 czerwca 2012 r. na ul. (...) w Ł. doszło do wypadku komunikacyjnego. Jego sprawcą był M. N., kierujący samochodem marki P. (...). Nie zachował należytej ostrożności i uderzył w tył pojazdu kierowanego przez S. P.. Właściciel pojazdu kierowanego przez sprawcę był ubezpieczony w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w Towarzystwie (...) S.A. w W..

Po wypadku powódka została przewieziona do Izby Przyjęć Szpitala im. (...) w Ł. z rozpoznaniem licznych urazów powierzchniowych oraz bólami głowy i kręgosłupa w odcinku szyjnym i lędźwiowo krzyżowym (LS). W nocy z 18 na 19 czerwca 2012 r. zaczęła odczuwać ból głowy w okolicy potylicznej i kręgosłupa szyjnego, zawroty głowy, drętwienie i osłabienie lewej kończyny górnej. W wywiadzie stwierdzono stan po operacji przepukliny L-5 – S1. W tomografii kręgosłupa szyjnego stwierdzono lordozę szyjną w odcinku C2 – C4 kyfotycznie wygiętą. Odcinek szyjny bez zmian pourazowych. Cechy niewielkiego stopnia zwyrodnienia gazowego na poziomie C3 – C4. Niewielkie zmiany zwyrodnieniowo – wytwórcze na przednich i tylnych krawędziach trzonów kręgow. Drobnie zwapnienia szczytowo – obrotowe po stronie lewej. W badaniu tomografii komputerowej głowy nie stwierdzono cech krwawienia śródczaszkowego, zmian ogniskowych ani przemieszczeń. Po jednodniowej hospitalizacji wypisano chorą do domu z zaleceniem dalszego leczenia w Poradni POZ i neurologicznej.

Powódka odbyła rehabilitację medyczną w (...). W okresie od 25 czerwca do 10 lipca 2012 r. skorzystała z 11 zabiegów. Zostały przerwane, bo uległa kolejnemu urazowi. Koszt zabiegów rehabilitacyjnych wyniósł 1100 zł, zaś koszt wizyty w poradni w dniu 23 czerwca 2016 r. - 130 zł. Poniosła również koszt zakupu zleconych lekarstw - 56,55 zł. S. P. skorzystała 4 i 25 lipca 2012 r. z dwóch prywatnych porad u specjalistów z zakresu neurochirurgii i neurotraumatologii. Z tego tytułu poniosła łączny koszt 200 zł.

W dniu 10 lipca 2012 r. powódka ponownie uległa wypadkowi komunikacyjnemu. W jego wyniku doznała wieloodłamowego złamania łopatki. Założono jej opatrunek gipsowy na okres 5 tygodni. Po zdjęciu tego opatrunku zalecono wykonywanie ćwiczeń w warunkach domowych.

Od 18 października 2012 r. S. P. odbyła trzy wizyty w Przychodni (...).T. z rozpoznaniem zaburzeń stresowych pourazowych. Od 10 sierpnia do końca 2012 r. pozostawała pod opieką psychologa z ZOZ Miejskiego Ośrodka (...) w Ł. – Ośrodka Interwencji Kryzysowej z powodu zaburzeń stresowych pourazowych spowodowanych wypadkiem komunikacyjnym.

Przed wypadkiem z 18 czerwca 2012 r. powódka była osobą bardzo aktywną fizycznie. Uprawiała jogę i nordic walking. Po wypadku musiała zrezygnować z uprawiania sportu. Odczuwała silny lęk przed jazdą samochodem i środkami komunikacji miejskiej, miała zawroty głowy, kłopoty ze snem, cierpiała na wzmożoną drażliwość i niepokój. Na rehabilitację i wizyty lekarskie jeździła taksówkami. Nerwowo reagowała na konieczność przemieszczania się samochodem. G. i niebezpieczne sytuacje na drodze budziły w niej lęk. Do psychologa jeździła raz w tygodniu do końca grudnia 2012 r. Średni koszt przejazdu z miejsca zamieszkania powódki na rehabilitację wynosił 11 zł, zaś do psychologa - 20 zł w jedną stronę.

Przed wypadkiem z 18 czerwca 2012 r. powódka leczyła się u neurologa, przeszła operację kręgosłupa, po której powróciła do pełnej sprawności. Nie leczyła się psychiatrycznie. Obecnie w dalszym ciągu leczy się u neurologa i psychiatry.

Pismem doręczonym 8 listopada 2012 r., pełnomocnik powódki wezwał pozwanego do dobrowolnej zapłaty 30 000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz tytułem skapitalizowanej renty na zwiększone potrzeby: 1026 zł (z tytułu opieki i wyreki osób trzecich za okres 4 tygodni od dnia wypadku), 1456,55 zł (zakup leków i wizyty lekarskie) oraz 400 zł (dojazdu do placówek służby zdrowia za okres od dnia wypadku do końca września 2012 r.). W toku postępowania likwidacyjnego pozwana wypłaciła powódce 4000 zł tytułem zadośćuczynienia, 80 zł tytułem zwrotu kosztów zakupu leków i 49 zł tytułem zwrotu kosztów opieki osób trzecich.

S. P. w wyniku wypadku z 18 czerwca 2012 r. doznała licznych powierzchniowych urazów, w tym urazu głowy. Psychiatrycznym następstwem tego zdarzenia było wystąpienie zaburzeń adaptacyjnych depresyjno – lękowych, które uległy następnie nasileniu w związku z kolejnym wypadkiem komunikacyjnym w dniu 10 lipca 2012 r. Długotrwały uszczerbek na zdrowiu psychicznym powódki, pozostający wyłącznie w związku z wypadkiem z 18.06.2012 r., wynosi 5%. Nadal wymaga ona leczenia psychiatrycznego w związku ze skutkami obu wypadków. Koszt przyjmowanych leków wynosi około 40 zł miesięcznie. W wyniku leczenia stan psychiczny powódki uległ poprawie, jednak część objawów utrzymuje się i wymaga dalszego stosowania farmakoterapii. Rokowanie na przyszłość co do stanu zdrowia psychicznego powódki jest umiarkowanie pomyślne.

Z neurologicznego punktu widzenia S. P. doznała urazu bezwładnościowego kręgosłupa szyjnego. Przez okres 6 tygodni mogła mieć utrudnienia w wykonywaniu cięższych prac fizycznych. Mogła odczuwać skutki wypadku przez okres 3 – 4 miesięcy. Rokowania na przyszłość są niepewne z uwagi na istnienie uprzednio występującej choroby zwyrodnieniowej kręgosłupa.

Z ortopedycznego punktu widzenia powódka doznała urazu skrętnego kręgosłupa szyjnego. Nie doznała trwałego ani długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w związku z przebytym wypadkiem. Doznane obrażenia nie wpłynęły w sposób trwały na jej dalsze funkcjonowanie. Wypadek spowodował konieczność okresowego zażywania środków przeciwbólowych, których koszt w kwocie 56,55 zł jest uzasadniony. Uzasadnionym było również leczenie rehabilitacyjne powódki. W okresie pierwszego miesiąca po wypadku wymagała dodatkowej pomocy innych osób w wykonywaniu niektórych czynności życia codziennego w wymiarze ok. 2 godzin dziennie. Istnieje szansa na całkowity powrót powódki do zdrowia po wypadku z 18 czerwca 2012 r., gdyż jego skutki ortopedyczne zostały już wyleczone. Powódka nadal odczuwa (i może odczuwać) dolegliwości związane z obecnością u niej schorzenia samoistnego – choroby zwyrodnieniowej kręgosłupa. Wzmożenie napięcia mięśni przykręgosłupowych i ograniczenie ruchomości w odcinku lędźwiowym wynika z obecności patologii na tym poziomie, które jest związane z zabiegiem operacyjnym usunięcia przepukliny dyskowej sprzed wypadku.

Z neurochirurgicznego punktu widzenia w wyniku omawianego wypadku S. P. doznała cerebrastenii po urazie głowy bez organicznego uszkodzenia mózgu oraz urazu kręgosłupa szyjnego ze spłyceniem lordozy i kyfotycznym ustawieniem na wysokości C2 – C4. Z powodu cerebrastenii po urazie głowy ze zmianami emocjonalnymi i psychicznymi bez organicznego uszkodzenia mózgu u powódki występuje trwały 5% uszczerbek na zdrowiu. Schorzenie to rozpoznaje się tylko po wywiadzie, zaś objawami są: bóle, zawroty głowy, kłopoty z koncentracją i snem, nadpobudliwość bądź bierność, uczucie zmęczenia. Objawami cerebrastenii jest m.in. stwierdzony w Izbie Przyjęć szpitala im. B. objaw ogniskowy w postaci niedowładu kończyny. Z powodu zespołu korzeniowego mieszanego odcinka szyjnego kręgosłupa ze zmianami ustawienia kręgosłupa szyjnego pod postacią zniesienia fizjologicznej lordozy i kyfotycznego ustawienia kręgosłupa w wysokości C2 – C4 powódka doznała trwałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości 10%. Jest to związane z uszkodzeniem aparatu więzadłowo – mięśniowego kręgosłupa szyjnego. Powódka potrzebuje rehabilitacji i okresowego leczenia farmakologicznego. Doszło do uszkodzenia tkanek miękkich mięśni i przyczepów. Jest to zjawisko nieodwracalne. Dolegliwości ze strony kręgosłupa występowały przez okres około 6 miesięcy, zaś obecnie występują okresowo.

Oceniając zgromadzony materiał dowodowy Sąd Rejonowy podkreślił, że w głównej mierze oparł się na pisemnych opiniach biegłych z zakresu psychiatrii, ortopedii i neurochirurgii oraz częściowo na opinii biegłego neurologa. Wnioski biegłych są stanowcze, uzasadnione z punktu widzenia argumentacji medycznej, poprzedzonej dokładnym badaniem przedmiotowym powódki. Opinie biegłych nie były w swych końcowych wersjach kwestionowane przez żadną ze stron. Wobec tego Sąd uznał złożone w niniejszej sprawie opinie biegłych sądowych oraz biegłego ad hoc z zakresu neurochirurgii za pełnowartościowe źródło informacji specjalnych. Sąd I instancji w ustaleniach faktycznych pominął w części (w zakresie doznanego urazu i braku uszczerbku) opinię biegłego neurologa, ponieważ pozostawała w sprzeczności z opinią biegłego neurochirurga, bardziej miarodajną dla oceny stanu zdrowia powódki.

Opinia neurochirurga była kwestionowana przez pozwanego. Wskazać należy, iż w opiniach biegłych: neurologa A. N. i neurochirurga T. D. zaszła rozbieżność wynikająca z różnej oceny możliwości oddzielenia skutków następujących po sobie wypadków z dnia 18 czerwca 2012 r. i 10 lipca 2012 r. Biegły ad hoc z zakresu neurochirurgii w sporządzonej ustnej opinii uzupełniającej z dnia 2 czerwca 2016 r. w należyty sposób wyjaśnił i uzasadnił swoje stanowisko o możliwości rozdzielenia następstw ww. wypadków. Wskazał, że badanie tomografii komputerowej z 18.06.2012 r. stanowi wyraźny, jednoznaczny i obiektywny dowód na uszkodzenia kręgosłupa u powódki, również w aspekcie neurologicznym. Przedmiotowe badanie potwierdza, iż dolegliwości bólowe kręgosłupa zgłaszane przez powódkę nie miały charakteru jedynie subiektywnego (wbrew temu co przyjął biegły neurolog). Wyjaśnienie biegłego neurochirurga w ocenie Sądu Rejonowego jest wystarczające i stanowi argument przemawiający za uznaniem, iż powódka wskutek wypadku z 18.06.2012 r. doznała 10 % trwałego uszczerbku na zdrowiu z powodu zespołu korzeniowego w odcinku szyjnym kręgosłupa, zniesienia fizjologicznej lordozy i kyfotycznego ustawienia kręgosłupa w odcinku C2/C4.

Rozważając podstawę prawną odpowiedzialności pozwanego, Sąd Rejonowy wskazał na przepis art. 822 § 1 k.c. i art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (tj. Dz.U.2013.392). W rozpoznawanej sprawie nie była sporna między stronami zasada odpowiedzialności pozwanego zakładu ubezpieczeń. Spór między stronami dotyczył ustalenia rodzaju doznanych obrażeń, a w konsekwencji wysokości należnych powódce świadczeń, z uwzględnieniem trudności w ustaleniu następstw przedmiotowego wypadku z uwagi na jej udział w kolejnym wypadku w dniu 10 lipca 2012 r.

O żądaniu zadośćuczynienia Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 445 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 k.c. Określając jego wysokość Sąd Rejonowy wziął pod uwagę, iż powódka doznała licznych obrażeń ciała zarówno z neurologicznego (uraz bezwładnościowy kręgosłupa szyjnego), neurochirurgicznego (cerebrastenia i zespół korzeniowy mieszany odcinka szyjnego kręgosłupa), ortopedycznego (uraz skrętny kręgosłupa szyjnego) jak i psychiatrycznego (zaburzenia adaptacyjne depresyjno – lękowe) punktu widzenia. Z uwagi na doznane obrażenia powódka zmuszona była zażywać leki przeciwbólowe, a także podjąć leczenie neurologiczne i psychiatryczne oraz rehabilitację. Najważniejszą okolicznością, która wpłynęła na wysokość zadośćuczynienia był jednak fakt, iż doznane obrażenia spowodowały 15% trwałe uszczerbek na zdrowiu powódki. Na zakres doznanej przez powódkę krzywdy wpływ miały również negatywne odczucia psychiczne związane z przebyciem wypadkiem, które przejawiały się w lęku przed poruszaniem się pojazdami mechanicznymi i środkami komunikacji miejskiej, konieczność zaprzestania aktywności fizycznej, a także konieczność korzystania z pomocy osób trzecich przez około miesiąc po wypadku. Biorąc to pod uwagę, dalsze zadośćuczynienie należne powódce winno wynieść 26 000 złotych, przy uwzględnieniu już wypłaconej z tego tytułu kwoty 4000 złotych.

Orzekając o odszkodowaniu przysługującym powódce, Sąd Rejonowy oparł się na przepisie art. 444 § 1 k.c. Podstawę orzeczenia o odsetkach stanowi art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. i art. 817 k.c.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., obciążając stronę pozwaną - jako przegrywającą - sprawę kosztami procesu poniesionymi przez powódkę, wynoszącymi 2400 złotych i stanowiącymi wynagrodzenie za czynności adwokata.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 98 § 1 k.p.c. Sąd I instancji nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego dla Łodzi - Widzewa w Łodzi kwotę 6409,72 złotych tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, na które składały się opłata sądowa od pozwu w wysokości 1438 złotych oraz koszty wynagrodzenia biegłych sądowych w łącznej wysokości 4971,72 złotych. Na podstawie art. 80 ust. 1 w zw. z art. 84 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd nakazał zwrócić pozwanej kwotę 24,97 złotych tytułem niewykorzystanej zaliczki na wynagrodzenie biegłego.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiódł pozwany. Zaskarżył wyrok w części, a mianowicie pkt 1a w zakresie kwoty 15 000 zł zasądzonej tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami oraz w zakresie pkt 3, 4 i 5 – w zakresie kosztów procesu. Wniósł o zmianę wyroku poprzez oddalenie powództwa w zakresie kwoty 15 000 zł wraz z odsetkami, ponowne rozstrzygnięcie o kosztach sądowych przez Sądem II instancji oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania w I i II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Ewentualnie apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania w zaskarżonej części z pozostawieniem rozstrzygnięcia co do kosztów postępowania za obie instancje.

Rozstrzygnięciu Sądu Rejonowego skarżący zarzucił naruszenie:

I. przepisów prawa materialnego, tj. art. 444 § 1 k.c. w zw. z 445 § 1 k.c. polegające na uznaniu, że kwota 26 000 zł orzeczona na rzecz powódki tytułem zadośćuczynienia, ponad 4000 zł przyznane na etapie postępowania likwidacyjnego jest kwotą odpowiednią i adekwatną do doznanych przez powódkę urazów, będących następstwem zdarzenia z dnia 18 czerwca 2012 r., podczas gdy zakres skutków wypadku, rozstrój zdrowia i krzywda doznana przez nią nie uzasadniają przyznania tak wysokiej kwoty tytułem zadośćuczynienia;

II. przepisów prawa postępowania, które miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj.:

1. art. 233 § 1 k.p.c. polegające na dowolnej, a nie swobodnej ocenie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, przejawiającej się w :

- błędnej ocenie dowodu z opinii biegłego z zakresu neurochirurgii wraz z opiniami uzupełniającymi za wiarygodny i stanowiący podstawę ustaleń stanu faktycznego sprawy pomimo, że pozostawała w sprzeczności z wnioskami pozostałych biegłych i dokumentacją medyczną zgromadzoną w sprawie; wnioski zawarte w tej opinii zostały sformułowane z pominięciem okoliczności bezspornych, mających istotny wpływ na określenie bezpośrednich skutków wypadku z 18.06.2012 r., takich jak występowanie u powódki zmian nieurazowych oraz doznanie przez powódkę obrażeń ciała w wypadku z lipca 2012 roku;

- bezpodstawnym i nieuzasadnionym pominięciu w części opinii biegłego neurologa pomimo, że opinię tę uznać należy za wyczerpującą, wiarygodną i zbieżną z pozostałym materiałem dowodowym;

2. art. 232 k.p.c. polegające na błędnym przyjęciu, że powódka wykazała, że okoliczności niniejszej sprawy uzasadniają przyznanie na jej rzecz zadośćuczynienia w dalszej kwocie 26 000 zł na skutek wypadku z 18.06.2012 r., podczas gdy wszechstronna analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wskazuje, że bezpośrednie skutki wypadku z 18.06.2012 r. uzasadniające przyznanie zadośćuczynienia w tak wysokiej kwocie nie zostały przez powódkę udowodnione;

3. art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie wniosków dowodowych pozwanego zawartych w piśmie procesowym z dnia 27 października 2015 r. pomimo, że miały one na celu ustalenie faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, a potrzeba ich powołania powstała w konsekwencji wniosków zawartych w opinii biegłego z zakresu neurochirurgii.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna i jako taka podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Jakkolwiek w apelacji sformułowano zarzut naruszenia prawa materialnego, to jednak głównie zmierza ona do podważenia poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń faktycznych i prawidłowości dokonanej oceny materiału dowodowego. Zatem zarzuty naruszenia prawa procesowego wymagają omówienia w pierwszej kolejności, bo właściwe zastosowanie przepisów prawa procesowego warunkuje prawidłowość ustaleń faktycznych w sprawie, bez czego nie byłoby możliwe prawidłowe zastosowanie prawa materialnego.

Wyrokowanie musi być poprzedzone przeprowadzeniem postępowania dowodowego, pozwalającego ustalić fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.). Stosownie do art. 232 k.p.c., ciężar dowodu spoczywa na stronach, które obowiązane są wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne i które mają swobodę w wyborze środków dowodowych w celu ustalenia rzeczywistego stanu rzeczy w postępowaniu. Swoboda w wyborze środków dowodowych wynika z przyjętej w art. 233 § 1 k.p.c. zasady swobodnej oceny dowodów, przejawiającej się w dwóch płaszczyznach:

- co do wyboru określonych środków dowodowych i ich dopuszczalności,
- co do oceny przeprowadzonych dowodów.

Podstawą swobodnej oceny dowodów jest założenie o relatywności waloru poszczególnych konkretnych środków dowodowych w tym sensie, że muszą być one oceniane konkretnie i w swoim całokształcie. Odmienne niż przy przyjęciu legalnej oceny dowodów, przy swobodnej ocenie dowodów nie ma podstaw do przyjęcia jakiegokolwiek formalnej hierarchii środków dowodowych z punktu widzenia ich wiarygodności i mocy, a możliwość skorzystania z dowodów określonego rodzaju nie zwalnia sądu od przeprowadzenia innych dowodów. Reguły swobodnej oceny dowodów są w minimalnym tylko stopniu sformalizowane. Ocena dowodów polega na poddaniu ich analizie według określonych kryteriów i wyraża się w porównaniu wyników postępowania dowodowego z przedmiotem postępowania dowodowego oraz w syntetyzowaniu wniosków. Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów, wyrażoną w art. 233 § 1 k.p.c. sąd winien oceniać wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału. Reguły swobodnej oceny dowodów są w minimalnym tylko stopniu sformalizowane. Od sądu wymaga się przestrzegania zasad logicznego rozumowania, by z zebranego materiału dowodowego wyciągnął wnioski tylko logicznie uzasadnione i nie budował wniosków, które z niego nie wynikają. Skuteczne postawienie zarzutu obraży art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego przyjętego przez niego na podstawie własnej oceny dowodów. Skarżący za pomocą argumentów jurydycznych powinien wykazać, że sąd rażąco naruszył ustanowione w wymienionym przepisie zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów i, że naruszenie to miało wpływ na wynik sprawy. Fakt, że określony dowód został oceniony niezgodnie z intencją skarżącego, nie oznacza naruszenia omawianego przepisu. Ocena dowodów należy do sądu orzekającego i nawet w sytuacji, w której z dowodu można było wywieść wnioski inne niż przyjęte przez sąd, nie dochodzi do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy, w pierwszej kolejności należy odnieść się do postawionego w apelacji zarzutu naruszenia art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. Uznanie tego zarzutu za trafny byłoby równoznaczne ze stwierdzeniem, że ustalenia faktyczne zostały poczynione przez Sąd Rejonowy w oparciu o niepełny materiał dowodowy, z pominięciem dowodów wnioskowanych przez apelującego.

W piśmie procesowym złożonym 27 października 2015 roku (k. 167) pozwany wniósł o „stwierdzenie przez biegłego, czy na podstawie dokumentacji medycznej zgromadzonej dotychczas w sprawie biegły jest w stanie precyzyjnie rozróżnić następstwa wypadku z dnia 18 czerwca 2012 roku od następstw wypadku z dnia 10 lipca 20102 roku. Jeżeli w ocenie biegłego dokumentacja medyczna jest niewystarczająca, pozwany wnosi o stwierdzenie tego przez biegłego w opinii uzupełniającej. W takim wypadku zaistnieje konieczność uzupełnienia dokumentacji medycznej (...). Wobec

tego, w razie stwierdzenia przez biegłego, iż precyzyjne rozróżnienie następstw 18 czerwca 2012 roku od następstw wypadku z dnia 10 lipca 20102 roku wymaga przeanalizowania dalszej dokumentacji medycznej, pozwany wnosi o (...).” W dalszej części pisma pozwany wskazał, gdzie powinien zwrócić się sąd, by zebrać dokumentację medyczną dotyczącą leczenia powódki. W dalszej kolejności została sporządzona uzupełniająca pisemna opinia biegłego k. D., w której biegły stwierdził, że nie można oddzielić następstw urazów kręgosłupa szyjnego z 18.06.2012 r. i 10.07.2012 r. bo nie ma dokumentacji radiologicznej o różnicy urazów w tych dniach. Natomiast składając opinię ustną na rozprawie w dniu 2 czerwca 2016 roku, biegły neurochirurg stwierdził, że „jeżeli chodzi o uraz kręgosłupa szyjnego zdecydowanie da się rozróżnić następstwa pierwszego i drugiego wypadku.” Swój wniosek biegły oparł na wynikach badania tomografii komputerowej z czerwca 2012 roku. Ostatecznie więc biegły stanął na stanowisku, że możliwa jest ocena skutków wypadku z 18.06.2012 r dla zdrowia powódki i oddzielenie ich od skutków późniejszego wypadku. Pozwany w piśmie z 27 października 2015 roku sformułował wnioski dowodowe w sposób ewentualny. Były one aktualne o tyle, o ile biegły podtrzymałby swoje pierwotne stanowisko o niemożliwości rozdzielenia następstw dwóch wypadków, którym w 2012 r. uległa powódka. Rzecz w tym, że pełnomocnik pozwanego nie stawiał się na rozprawę w dniu 2 czerwca 2016 roku pomimo prawidłowego zawiadomienia. Nie stawiał się zresztą na żadnym z wyznaczonych i odbytych terminów rozprawy. Nie wysłuchał opinii ustnej biegłego i nie doprecyzował wniosków dowodowych w nawiązaniu do jej treści. Wnioski dowodowe nie były kategoryczne i – w świetle obowiązujących przepisów – sąd nie musiał się nimi zajmować. Przypomnieć należy pozwanemu, że w obowiązującym stanie prawnym jedną z naczelnych zasad postępowania cywilnego jest jego kontradiktoryjność. Zgodnie z art. 3 k.p.c. strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody. Przepis ten nie nakłada na sąd obowiązku dążenia do wykrycia prawdy obiektywnej (materialnej) bez względu na procesową aktywność stron. Przeciwnie, zgodnie z art. 232 k.p.c., sąd orzeka na podstawie twierdzeń i dowodów dostarczonych przez strony, a sam sąd utracił uprawnienie do prowadzenia dochodzenia w celu poszukiwania dowodów. Wprawdzie może dopuścić dowód niewskazany przez stronę, ale musi być to usprawiedliwione szczególnymi okolicznościami w sprawie, nie może prowadzić do naruszenia bezstronności sądu, a w szczególności stanowić działania podjętego wyłącznie w interesie jednej ze stron (tak Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z 4.01.2007 r., V CSK 377/06, opubl. OSP 2008/1/8/47; w wyroku z 15.09.2006 r., I PK 97/06, opubl. OSN Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (...) -18/251/733; w wyroku z 27.01.2004 r., II CK 382/02, opubl. w systemie L.). Tylko na stronach spoczywa ciężar dowodu, o którym mowa w art. 6 k.c. Jeżeli zatem pełnomocnik strony, będący radcą prawnym, zgłasza wnioski dowodowe sformułowane niejednoznacznie i uzależnia je od wyników postępowania dowodowego, w którym nie bierze udziału, to zgłoszony w apelacji zarzut naruszenia art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. należy uznać za bezpodstawny.

Postępowanie dowodowe w rozpoznawanej sprawie koncentrowało się na ustaleniu skutków dla zdrowia powódki, powodowanych urazami doznanymi w wypadku z 18 czerwca 2012 roku. Zasadniczy materiał dowodowy stanowią opinie biegłych, a trudność w ustaleniu konsekwencji zdrowotnych u powódki przedmiotowego wypadku wynika z faktu, że w krótkim czasie poszkodowana uległa kolejnemu wypadkowi. Dodatkowo u S. P. występują schorzenia samoistne, które również mają wpływ na ogólny stan jej zdrowia. Niezależnie od tych problemów, w niniejszej sprawie, podobnie jak w wielu innych tego rodzaju, występują trudności w dokładnym ustaleniu skutków urazów doznanych w wypadku. Biegli lekarze badali powódkę po dłuższym czasie od wypadku. A o doznanych urazach wnioskowali jedynie z dokumentacji medycznej, którą interpretowali różnie.

Nie ma sprzeczności pomiędzy opiniami biegłych neurochirurga i psychiatry. Biegła psychiatra jako następstwa wypadku wskazała występowanie u powódki zaburzeń adaptacyjnych lękowo – depresyjnych. Nie wynika stąd, by u powódki nie występowała cerebrastenia, biegła psychiatra w tej kwestii nie wypowiadała się w ogóle. Jako pierwsza została sporządzona opinia biegłej psychiatry. Po złożeniu opinii przez biegłego neurochirurga pozwany nie wniósł o uzupełnienie opinii psychiatrycznej. Ograniczył się jedynie do polemiki z biegłym co do niemożliwości wystąpienia cerebrastenii po uderzeniu głową w zagłówek bez utraty przytomności. Uznał za oczywiste, że taki uraz nie skutkuje cerebrastenią, choć nie dysponuje wiedzą medyczną. Nie ma również sprzeczności pomiędzy opiniami biegłych

neurochirurga i ortopedy, bo ten ostatni nie wypowiadał się na temat uszczerbku o charakterze neurologicznym powódki.

Biegły neurochirurg wskazał na konsekwencje neurologiczne dla zdrowia powódki pod postacią zespołu korzeniowego mieszanego odcinka szyjnego kręgosłupa. Przy czym wiązał to z wypadkiem powódki z 18 czerwca 2012 roku. Natomiast biegły neurolog takiego uszczerbku na zdrowiu powódki nie dostrzegł. W tej sytuacji rola sądu i instancji była ocena zgromadzonego materiału dowodowego odpowiednio do wymagań z art. 233 § 1 k.p.c. Takiej oceny dokonał Sąd Rejonowy uznając, że to opinia biegłego K. D. zasługuje na przyjęcie jako bardziej miarodajna. Wskazał na szerszą i dokładniejszą wyników badania tomografii komputerowej powódki z 18.06.2012 r. oraz uwzględnienie dolegliwości zgłaszanych przez powódkę. Jest to ocena swobodna, mieszcząca się w ramach wyznaczanych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Dodać należy, że specjalność neurochirurga jest szersza niż neurologa, a w przypadku zaistnienia różnego rodzaju urazów, właściwy do oceny stanu zdrowia pacjenta jest neurochirurg.

Reasumując: ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji są prawidłowe i mają oparcie w treści zgromadzonych dowodów. Postawiony Sądowi Rejonowemu zarzut błędu w ustaleniach faktycznych ma jedynie charakter niedopuszczalnej polemiki z prawidłowymi ustaleniami faktycznymi i oceną materiału dowodowego, odpowiadającym regułom z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy w pełni podziela ustalenia faktyczne i ocenę materiału dowodowego, poczynione przez Sąd Rejonowy i przyjmuje je za własne.

W konsekwencji za bezzasadne należy także uznać zarzuty naruszenia przepisów art. 232 k.p.c. i art. 445 § 1 k.c. Zebrany w sprawie materiał dowodowy, przy uwzględnieniu opinii biegłego neurochirurga, daje podstawę do zasądzenia na rzecz powódki dalszego zadośćuczynienia w wysokości 26 000 złotych.

Przedstawione rezultaty kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia prowadzą do konstatacji, że nie zachodzą podstawy do zmiany pkt 1 a zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji brak również podstaw do modyfikacji orzeczenia o kosztach procesu, zawartego w pkt 3 wyroku. Wprawdzie Sąd Rejonowy oddalił częściowo powództwo, ale w niewielkiej części (w zakresie żądania ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość). Dawało to podstawę do zasądzenia na rzecz powódki od pozwanego pełnych kosztów zastępstwa procesowego na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację w tym zakresie.

Konieczna okazała się zmiana wyroku w zakresie pkt 4 i 5, także objętych zakresem zaskarżenia. Nie kwestionując bowiem podstaw do obciążenia pozwanego nieuiszczonymi kosztami postępowania na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 623), wskazać należy na ich błędne wyliczenie. Całość tych kosztów to 6 434,69 złotych, w tym opłata od pozwu – 1438 zł i koszty biegłych – łącznie 4996,69 zł. Analiza postanowień wydawanych w przedmiocie określenia wynagrodzeń biegłych sądowych i zarządzeń wykonawczych wskazuje, że wszystkie wypłaty zostały wykonane tymczasowo z funduszy Skarbu Państwa. Stało się tak pomimo, że Sąd Rejonowy zażądał od pozwanego zaliczki w kwocie 500 złotych, a pozwany tę zaliczkę wpłacił. W tej sytuacji należało już opłaconą zaliczkę zarachować na poczet kosztów sądowych ostatecznie obciążających pozwanego i o taką kwotę (500 zł) obniżyć wysokość kosztów do pobrania od pozwanego. Nie było natomiast podstawy do zwrotu pozwanemu jakiegokolwiek części niewykorzystanej zaliczki. Biorąc pod uwagę powyższe Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. dokonał zmiany w pkt 4 i 5 wyroku poprzez obniżenie kwoty należnej od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa z 6409,72 zł do 5934,69 zł i uchylenie pkt 5.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł stosownie do art. 100 zd. 2 k.p.c. Apelacja pozwanego została uwzględniona w nieznaczącej części. Tym samym to pozwany jest zobowiązany zwrócić przeciwnikowi procesowemu poniesione przez niego koszty na etapie postępowania drugoinstancyjnego. Stanowią je koszty zastępstwa procesowego wynoszące 2400 złotych, ustalone na podstawie § 2 pkt 5 w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 i § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1804) – w brzmieniu obowiązującym do 27 października 2016 roku.